ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
ΠΡΟΝΟΙᾼ
ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Η΄. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 19 ΜΑΪΟΥ 1918. ΑΡΙΘ. 152

ΟΜΙΛΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡ. ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ

Οἱ ζητοῦντες τὴν μόρφωσιν θελήσεων καὶ χαρακτήρων, ἃς ἴδωσι ͵ὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπεργάζεται ἡ πίστις ͵αὶ ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ. Ἓν ἐκ τῶν θαυμάτων τούτων μᾶς παρου- ͵ιάζει ἡ σημερινὴ περικοπὴ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Εἰς ποῖον ͵ὐτῆς μέρος; Ἔνθα λέγει ὅτι «κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ ͵ίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν».

Καὶ ἀξίζει λοιπὸν νὰ ἐξαρθῇ ὡς τόσον μέγα καὶ σπουδαῖον κα- ͵όρθωμα ἡ μεσονυκτικὴ ἐκείνη προσευχὴ τῶν δύο ἀποστόλων;

Διὰ νὰ κριθῇ ἡ ψυχικὴ ἀξία της, ἃς ἴδωμεν ὑπὸ ποίας περιστά- ͵εις ἀναπέμπονται αἱ προσευχαὶ αὗται καὶ οἱ ὕμνοι.

Ὁ Παῦλος μὲ τὸν συνεργόν του εἰς τοὺς κόπους τοῦ Εὐαγγελίου ͵ίλαν εὑρίσκονται εἰς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας, ὅπου ὁ πρῶτος ἡμέ- ͵αν τινὰ ἀπαλλάσσει μίαν παιδίσκην ἀπὸ τὸ κατέχον αὐτὴν πνεῦμα ͵ύθωνος, ἤτοι πονηρὸν πνεῦμα μαντικόν. Τί ἔκαμε διὰ τούτου ὁ ἀπό- ͵τολος; Μίαν φιλανθρωπίαν. Τί τῷ ἔπρεπεν; Εὐγνωμοσύνη καὶ εὐ- ͵αριστία καὶ τιμή. Τί τὸν εὗρε; Θυμὸς καὶ μῖσος καὶ τιμωρία σκληρά, ͵πως συμβαίνει πολλάκις εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὅπου ἄρχει ἡ ἁμαρ-

τία καὶ ἡ πλάνη, καὶ ὡς συνέβη ἰδίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις ἐπολεμήθη ἀπηνέστατα διὰ τῆς ἐναντίον του ἐξεγέρσεως ποικίλων πονηρῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα προσέβαλε κατὰ καθῆκον. Καὶ τοιοῦτό τι ἔγινε καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν.

Ἐν πρώτοις ἐξεμάνη κατὰ τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ἡ ἰδιοτέλεια τῶν κυρίων τῆς παιδίσκης, οἵτινες ἐκέρδιζον πολλὰ ἀπὸ τὴν καθημερινὴν πελατείαν τῆς μικρᾶς μάντιδος, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐξαίφνης εἶδον ὅτι ἐστείρευσεν ἡ κερδοφόρος ἐκείνη πηγή. Προέβησαν λοιπὸν εἰς βοὴν καὶ κατηγορίαν ἐναντίον τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα, τοὺς ὁποίους ἔσυρον πρὸς τὴν ἀγοράν. Διὰ ποίαν αἰτίαν; Ὄχι λέγοντες τὴν ἀληθῆ ἀφορμήν, ἀλλ᾿ ὑποκρινόμενοι καὶ κοπτόμενοι ὡς φίλοι καὶ ὑπέρμαχοι τῆς δημοσίας τάξεως, τὴν ὁποίαν διετάραττεν ἡ διδασκαλία τῶν δύο χριστιανῶν, καὶ κραυγάζοντες ὅτι δὲν ἠδύναντο ν᾿ ἀνεχθῶσι νεωτερισμούς, οἵτινες ὁμοῦ μὲ τὴν θρησκείαν ἔθιγον καὶ αὐτὸ τὸ ρωμαϊκὸν καθεστώς.

Ἡ εὐτελὴς καὶ ἔντεχνος ὑπόκρισις ἐπέφερε τὰ ἀποτελέσματά της. Τὰ πλήθη, ὡς ἤκουσαν ὅτι πρόκειται περὶ θρησκευτικῶν νεωτεριστῶν, ἐξηγέρθησαν ὑπὸ τοῦ φανατισμοῦ των, καὶ ἄγρια καὶ ὠρυόμενα ἐπροπηλάκιζον τοὺς ἀποστόλους καὶ ἐζήτουν τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν των. Οἱ δὲ ἐπίτροποι τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας, καθὼς εἶδον τὰ συνταρασσόμενα ἐκεῖνα κύματα λυσσασμένου ὄχλου καὶ ἤκουσαν ὅτι πρόκειται καὶ περὶ πολιτικῶν ἐγκληματιῶν, δὲν ἐδίστασαν πρὸ πάσης ἐξετάσεως καὶ ἀνακρίσεως περὶ ἀληθείας τῆς κατηγορίας νὰ ἐφαρμόσουν κατὰ τῶν κατηγορουμένων ἄγρια καὶ καταισχύνοντα τὴν ρωμαϊκὴν διοίκησιν μέτρα. Τοιουτοτρόπως ἄξιοι συμπολῖται τοῦ Πιλάτου καὶ γνήσιοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐκφυλισθέντος ρωμαϊκοῦ δεσποτισμοῦ, ἐγύμνωσαν τοὺς μαθητάς, ὡς ἄλλοτε ἐκεῖνος τὸν Διδάσκαλόν των, καὶ ἐγέμισαν τὰ σώματά των ἀπὸ πληγὰς ἐκ ραβδισμῶν, ὡς ἄλλοτε καθηματώθησαν ἀπὸ τὰς μαστιγώσεις αἱ σάρκες τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ μετὰ τὰς πληγὰς τὰς τόσας, καὶ τοὺς βαρεῖς μώλωπας, ἡ ρωμαϊκὴ φιλανθρωπία, ἀντὶ πάσης περιποιήσεως, συνεχίστρια τῆς ἀνομίας καὶ τῆς ὠμότητός της, συνέκλεισε τοὺς πόδας των εἰς δεσμὰ καὶ τοὺς ἐφυλάκισεν εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν μᾶλλον ἐπικινδύνων καὶ βαρυποίνων ἐγκληματιῶν.

Εἰς τοιαύτην σειρὰν παθημάτων ποία ὑπῆρξεν ἡ ψυχολογία τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα; Μήπως ὑπὸ τοὺς πόνους τῶν πληγῶν καὶ τῶν μωλώπων ἐνέπεσον εἰς ἀθυμίαν καὶ ἐταλάνισαν τοὺς ἑαυτούς των καὶ ἐγόγγυσαν πρὸς τὸν Θεὸν ὅτι τοὺς ἐκάλεσεν εἰς διακονίαν γεμάτην ἀπὸ τόσην δυσκολίαν, τόσην ἀντίδρασιν, τόσην ταλαιπωρίαν, τόσα μίση καὶ καταδρομὰς καὶ διωγμοὺς καὶ παθήματα καὶ κινδύνους; Μήπως εἰς τὰ σκότη τῆς ἐσωτέρας φυλακῆς ὑπὸ τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν, καὶ εἰς τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο περιβάλλον, τῆς διαμονῆς μετὰ κακούργων, ᾐσθάνθησαν ἐλαττούμενον τὸ θάρρος των, μειούμενον τὸν θρησκευτικὸν ἐνθουσιασμόν των, καταπίπτοντα τὸν ἀποστολικὸν ζῆλόν των, ἀνερχομένην ἀπὸ τὴν καρδίαν των κραυγὴν παραπόνου πρὸς τὸν Θεόν; Ἢ μήπως ὑπὸ ὅλας τὰς ἀξιοθρηνήτους ἐκείνας συνθήκας τοὺς ἀπέλιπεν ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ἐπιείκεια καὶ τοὺς κατέλαβεν ὁ πόθος νὰ ἴδωσιν ἐκδίκησιν κατὰ τῶν αἰτίων τῶν παθημάτων των;

Τίποτε ἐξ ὅλων τούτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ καταλάβωσι μίαν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Καὶ δὲν ἦσαν λοιπὸν ἄνθρωποι ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας; Ναί· ἀλλ' ἄνθρωποι τῆς νέας ἐν Χριστῷ κτίσεως, καὶ ἠδύναντο ὁ καθείς των νὰ λέγῃ τὸ περίφημον ἐκεῖνο: «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν νέαν, τὴν ἁγίαν ταύτην ψυχικήν των σύστασιν ὑπῆρχε καὶ ἡ ψυχολογία καὶ ἡ διαγωγή των καὶ κατὰ τὴν τότε φυλάκισιν αὐτῶν.

Δὲν εἶνε ὁ Παῦλος ὁ διδάξας: «τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες» καὶ προσθέσας: «εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε»; Δὲν εἶπεν αὐτὸς οὗτος: «εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ»; Ὁ ἴδιος δὲν εἶνε ὁ συστήσας πρὸς τὸν Τιμόθεον: «σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ», ὁ ὑπενθυμίσας πρὸς τὸν Τιμόθεον ὅτι εὐχαρίστως, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἄλλων καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Εὐαγγελίου ἐκακοπάθει μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ὁ δηλώσας ὅτι ἡ μεγίστη εὐγνωμοσύνη του πρὸ στὸν Θεὸν καὶ ἡ ὑψίστη εὐχαρίστησίς του ἦτο τὸ ὅτι ἠξιώθη νὰ πάσχῃ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὀφείλομεν νὰ εὐχαριστῶμεν ἐν παντὶ καὶ νὰ ἀναπέμπωμεν δόξαν πρὸς τὸν Θεὸν «πάντων ἕνεκεν»;

Τί λοιπὸν τὸ παράδοξον ὅτι καὶ εἰς τὴν βαρείαν ταύτην δοκιμασίαν φέρεται ὡς Παῦλος; Καὶ τί κάμνει; Ἤ, μᾶλλον εἰπεῖν, τί κάμνουν; Διότι καὶ ὁ συνεργὸς εἶνε ἀντάξιος τοῦ μεγάλου ἀρχηγοῦ. Ἄς τὸ ἐπαναλάβωμεν καὶ πάλιν: «Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι, ὕμνουν τὸν Θεόν». Βλέπετε δύναμιν θελήσεως, ἐγρήγορσιν πνεύματος, ὑπερβολὴν καρτερίας καὶ ζήλου καὶ ἀγάπης θείας; Δὲν τοὺς συνέχει ἡ νύξ, δὲν τοὺς καταβάλλουν αἱ πληγαὶ καὶ ἡ δεινὴ ἄλλη κακοποίησις τῆς ἡμέρας ἐκείνης, δὲν τοὺς συγκρατεῖ ἡ πίεσις τῶν δεσμῶν, ἀλλ᾿ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς προσεύχονται. Καὶ δὲν προσεύχονται διὰ νὰ δεηθοῦν πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως τοὺς λυπηθῇ διὰ τὴν κατάστασίν των, ὅπως τοὺς ἀπαλλάξῃ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοιαύτης δοκιμασίας, ὅπως τοὺς προστατεύσῃ τοιουτοτρόπως ὥστε νὰ ἔχουν μόνον τὸν κόπον τοῦ κηρύγματος, ὄχι ὅμως καὶ τὰς καταδρομάς, τοὺς διωγμούς, τὰς πληγάς, τὰ δεσμά, τοὺς λιθοβολισμοὺς καὶ τὰ ἄλλα παθήματα. Ἀλλὰ προσεύχονται ὑμνοῦντες τὸν Θεόν.

Ἀλλ᾿ εἶνε λοιπὸν ἐδῶ ἀφορμὴ καὶ ὑπόθεσις ὕμνων; Μάλιστα. Διότι τὰ παθήματα μιᾶς ἀληθείας καὶ ἑνὸς ἰδεώδους γονιμοποιοῦν τὴν ἀλήθειαν ταύτην, τὸ ἰδεῶδες τοῦτο· κατ᾿ ἐξοχὴν δέ, προκειμένου περὶ τοῦ Εὐαγγελείου, ἠθέλησεν ἡ θεία Πρόνοια, ὥστε ἡ βία καὶ τὰ ἐγκλήματα τῶν πολεμίων του ὄχι μόνον νὰ μὴ καταπνίξουν τὸν σπόρον του, ἀλλὰ νὰ συντείνουν εἰς περισσοτέραν εὐδοκίμησιν καὶ αὔξησιν τῆς καποφορίας του. Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας, ἥρωες τῆς νέας χριστιανικῆς ζωῆς, συναισθάνονται ὅτι ὅσα ἔπαθον τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅσα εἶχον πάθῃ ἄλλοτε δὲν ἐζημίωσαν τὸ ψυχικόν των σθένος, ὅτι, ἀπ᾿ ἐναντίας, τὰ παθήματα ταῦτα, κατὰ παράδοξον καὶ μυστηριώδη τρόπον, καὶ τὴν πίστιν των ἐνίσχυσαν, καὶ τὸ φρόνημά των περισσότερον ἐστερέωσαν, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ θλίψεως καὶ στενοχωρίας τοῖς μετέδωκαν τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀπαράμιλλον χαρὰν τῶν ἑκουσίων μαρτύρων τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὑπὸ τὴν πλήμμυραν τῆς χαρᾶς ταύτης, ὑπὸ τὴν ἐκχείλισιν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τούτου, ἀντιλαμβανόμενοι τὰ μεγαλεῖα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ τῶν παθημάτων των, οἱ ἐγκάθειρκτοι οὗτοι, οἱ τραυματισμένοι, οἱ νήστεις, οἱ ἐν δεσμοῖς, οἱ εἰς τὸ βαθὺ τῆς φυλακῆς σκότος, ἀναπέμπουν εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν.

Αἴ! λοιπόν, σεῖς οἱ μικροὶ τὸ φρόνημα, οἱ δειλοί, οἱ λιπόψυχοι, οἱ εὔκολοι εἰς τοὺς στεναγμούς, οἱ ἕτοιμοι εἰς τοὺς γογγυσμούς, τὰς μεμψιμοιρίας, τὰς ἀπογοητεύσεις, τοὺς θρήνους, τὰς κραυγὰς διὰ τὰς ἐλαχίστας δυσκολίας, διὰ τὸ τίποτε πολλάκις, ἰδοὺ τὸ ἀποστολικὸν ὑπόδειγμα. Θέλετε νὰ γίνετε καρτερικοί, γενναῖοι, κύριοι τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου, ἀήττητοι ἀπὸ τὰς ἀντιξόους περιστάσεις; Θέλετε νὰ εἶσθε πάντοτε ἀνδρεῖοι, εὔψυχοι, ἀκατάβλητοι, εὐχαριστημένοι καὶ διὰ τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ λυπηρά, ἀθληταὶ πάντοτε πρόθυμοι, μειδιῶντες, κραταιοί, ἀκατάβλητοι, πρόθυμοι εἰς ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν; Τὸ κατόρθωμα τοῦτο θὰ γίνῃ καὶ ἰδικόν σας, τὸ ἠθικὸν τοῦτο θαῦμα θὰ ἐκδηλωθῇ καὶ εἰς σᾶς· ἀρκεῖ μόνον νὰ γίνῃ βαθυτέρα ἡ πίστις σας, περισσοτέρα ἡ ἐλπίς σας καὶ πλουσιωτέρα καὶ θερμοτέρα ἡ ἀγάπη σας πρὸς τὸν ζωοδότην Χριστόν, τὸν παντοδύναμον καθοδηγὸν καὶ Σωτῆρά μας.

ΤΟ ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΕΝ Τῌ ΑΝΑΤΟΛῌ

Α΄.

Ἐπισταμένως ἐξετάζοντες τὰς περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα διατάξεις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας παρατηροῦμεν ὅτι αὗται ἀπαγορεύουσι τὸν ἑορτασμὸν αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἰουδαίων. Ὁ 7ος ἀποστολικὸς κανών, ἀναγόμενος εἰς τοὺς πρὸ τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου χρόνους, ἀπαγορεύει τοῖς χριστιανοῖς τὸ ἑορτάζειν τὸ Πάσχα *πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μετὰ τῶν Ἰουδαίων*[1], ἡ δὲ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει κυρίως ὑπ᾿ ὄψει τὰς περὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἀμφισβητήσεις τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων, ἀλλὰ νέα τινὰ ζητήματα σχετιζόμενα πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν Πάσχα καὶ τὸ ἡμερολόγιον[2].

[1] *Ράλλη* καὶ *Ποτλῆ*, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, Β΄, 10. 11.

[2] Πρβλ. ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω ὑποσημειωθείσης πραγματείας τοῦ Γερμανοῦ Καραβαγγέλη (νῦν Μητροπολίτου Ἀμασείας) καὶ *Α. Ἀλιβιζάτου*, Τὸ αἴτιον τῶν περὶ τοῦ Πάσχα ἐρίδων τοῦ β΄ αἰῶνος, Ἐν Ἀθήναις 1911. *E. Preuschen*, **Passah, altkirchliches und Passastreitigkeiten**, ἐν **Herzog-Hauck RE³**, **XIV**, 725-34 καὶ τὴν αὐτόθι βιβλιογραφίαν.

Τὰ τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἡμερολογίου, στηριζομένου ἐπὶ μηνῶν σεληνιακῶν, δὲν ἦσαν ἐπακριβῶς καθωρισμένα ἰδίως ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον. Ὁ πρῶτος ἰουδαϊκὸς μὴν Νισὰν ἦτο ἀντίστοιχος ἐν μέρει μὲν πρὸς τὸν Μάρτιον, ἐν μέρει δὲ πρὸς τὸν Ἀπρίλιον μῆνα, ὁ τελευταῖος Ἀδὰρ ἐν μέρει μὲν πρὸς τὸν Φεβρουάριον, ἐν μέρει δὲ πρὸς τὸν Μάρτιον. Ἡ ἀστρονομικὴ διάρκεια ἑνὸς τοιούτου μηνὸς εἶναι 29 ἡμέραι, 12 ὧραι, 44′ καὶ 3″, ὅθεν ἐν ταῖς πολιτικαῖς καὶ κοινωνικαῖς σχέσεσιν ἔδει νὰ ἔχωσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἐναλλὰξ μῆνας ἐξ 29 καὶ ἐκ 30 ἡμερῶν, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ ἔτος 12 σεληνιακῶν μηνῶν ἀπετελεῖτο ἐκ 354 ἡμερῶν, 8 ὡρῶν, 48′ καὶ 38″ λεπτῶν, ἐνῷ τὸ τροπικὸν ἔτος, ὡς εἴπομεν [1], ἀποτελεῖται ἐκ 365 ἡμερῶν, 5 ὡρῶν, 40′ καὶ 50″ περίπου (διὰ μείζονα ἀκρίβειαν ἐκ 365 ἡμερῶν, 5 ὡρῶν, 48′ καὶ 48″). Ὥστε μεταξὺ τοῦ σεληνιακοῦ καὶ τοῦ τροπικοῦ ἔτους παρουσιάζετο διαφορὰ 10 ἡμερῶν καὶ 21 ὡρῶν ἐτησίως, πρὸς ἀναπλήρωσιν δ᾽ αὐτῆς κατὰ τριετίαν (ἐνίοτε καὶ κατὰ διετίαν) προσετίθετο ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων εἷς μήν, ὁπότε τὸ ἔτος αὐτῶν ἀπετελεῖτο ἐκ 13 μηνῶν, ἐπαναλαμβανομένου τοῦ ἑνὸς μηνός, ἢ κατὰ ὀκταετῆ κύκλον («ὀκταετηρὶς») τρὶς ἐπανελαμβάνετο ὁ αὐτὸς μήν [2]. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἦσαν αὐστηρῶς καὶ ἐπακριβῶς καθωρισμένα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, οἵτινες ἐμπειρικῶς μᾶλλον καθώριζον αὐτὰ ἑκάστοτε κατὰ τὴν ἐμφάνισιν νέας σελήνης, μεθ᾽ ἧς ἤρχοντο νέου μηνός. Πρὸς καθορισμὸν δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα εἶχον ὑπ᾽ ὄψιν τὴν πανσέληνον τοῦ πρώτου τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἔτους μηνὸς Νισὰν (14 τοῦ Νισὰν) τὴν μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν πάντοτε [3]. Ὅταν λοιπὸν περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους παρετήρουν ὅτι τὸ Πάσχα θὰ συνέπιπτε πρὸ τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ ἔτους καὶ πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἠννόουν ὅτι ἔδει νὰ παρεμβάλωσιν ἐμβόλιμον μῆνα. Τοῦτο δ᾽ ἔπραττον ἁπλούστατα ἐπαναλαμβάνοντες τὸν τελευταῖον μῆνα Ἀδὰρ (πρῶτος Ἀδάρ,

---

[1] Ἐν σελ. 128 στίχ. 25 τοῦ «Ἐκκλησ. Κήρυκος» μετὰ τὴν λέξιν «ἡμέρας» ἀναγνωστέον «5 ὥρας», 40 πρῶτα κτλ.

[2] *E. Schürer*, Geschichte des jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi [4]; I, Leipzig 1901, σ. 747, ἴδε αὐτόθι τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, πρβλ. σ. 754. 755.

[3] Πρβλ. τὰς σπουδαίας περὶ τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἡμερολογίου ἐνδείξεις τοῦ *Ἀνατολίου, παρ᾽ Εὐσεβίῳ*, Ἐκκλ. Ἱστορία 7, 32.

δεύτερος Ἀδάρ)[1]. Ὅπου δ' ἐγκαίρως δὲν καθίστατο τοῦτο γνωστὸν ἐπανελαμβάνετο ὁ πρῶτος μὴν Νισάν.

Οἱ ἐν Συρίᾳ Χριστιανοὶ κατὰ τὸν δ΄ αἰῶνα ἑώρταζον μὲν τὸ Πάσχα πάντοτε κατὰ Κυριακήν, ἀλλ' ἐξαρτῶντες αὐτὸ ἐκ τῆς 14 τοῦ ἰουδαϊκοῦ μηνὸς Νισὰν[2]) εἶχον ὑπ' ὄψιν τοὺς οὐχὶ πάντοτε ἀκριβεῖς ἡμερολογιακοὺς τῶν Ἰουδαίων ὑπολογισμούς, ἐνῷ ἀλλαχοῦ οἱ χριστιανοὶ καθώριζον τὰ τοῦ Πάσχα ἐν σχέσει μὲν πάντοτε πρὸς τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν, ἀσχέτως δὲ πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν Πάσχα. Ἐντεῦθεν εὐνόητος προήρχετο σύγχυσις, διότι συνέπιπτεν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει δὶς νὰ ἑορτασθῇ τὸ Πάσχα καὶ δὴ ἐν Συρίᾳ μὲν πρὸ τῆς πραγματικῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μετὰ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλαχοῦ δὲ ἑβδομάδας ὅλας βραδύτερον, μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν. Τὸ λάθος τοῦτο συνήθως προήρχετο ἂν δὲν ἦτο γνωστὸν ὅτι ἔπρεπε νὰ προστεθῇ ἐμβόλιμος μὴν εἰς τὸ ἰουδαϊκὸν ἔτος καὶ ὅτι ὁ Νισὰν δὲν ἦτο πράγματι Νισάν, ἀλλὰ δεύτερος Ἀδάρ, τελευταῖος καὶ οὐχὶ πρῶτος μήν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν συνέβαινε τὸ λάθος τοῦτο τινὲς μὲν τῶν χριστιανῶν, οἱ λεγόμενοι «πρωτοπασχῖται», ἑώρταζον τὸ Πάσχα μετὰ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας (14 τοῦ Νισάν), ἂν συνέπιπτε κατὰ Κυριακήν, ἕτεροι ἅμα τῇ λήξει τῆς πανσελήνου καὶ ἕτεροι τῇ μετ' αὐτὴν Κυριακῇ, διαφόρως καθοριζομένης τῆς ἡμέρας τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας.

Τὴν σύγχυσιν ταύτην αἴρουσα ἡ ἐν Ἀρελάτῃ (Arles) Σύνοδος (314) ὥρισεν ὅπως πανταχοῦ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἑορτάζηται τὸ Πασχα τὴν αὐτὴν ἡμέραν[3]. Εἶναι δὲ σήμερον ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι αἱ ἀνωτέρω διαφοραὶ καὶ οὐχὶ αἱ περὶ τοῦ Πάσχα ἀμφισβητήσεις τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων ἀπησχόλησαν τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (325) ἐπιληφθεῖσαν τοῦ ζητήματος κατ' ἐπιθυ-

---

[1] *Schürer,* ἔνθ' ἀνωτ. σ. 753.

[2] Ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Σύρου συγγραφέως Ἀφραάτου (κατὰ τὰ ἔτη 336—345) τὸ Πάσχα ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς 15 τοῦ Νισὰν ὡς ἀντιστοιχούσης πρὸς τὴν Παρασκευὴν ἡμέραν τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου, μετ' αὐτὴν δ' ἐπηκολούθουν ἓξ ἡμέραι τῆς ἑορτῆς μέχρι τῆς 21 τοῦ Νισὰν συμπεριλαμβανομένης, Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristl. Literatur, herausg. von Gebhardt u. Harnack, Leipzig III, 1888, σ. 175-195.

[3] *Fr. Lauchert,* Die Kanones der wichtigsten altkirchlichen Koncilien nebst den apostolischen Kanones, Freiburg im B. u. Leipzig 1896, σ. 26.

μίαν τοῦ Αὐτοκράτορος Μ. Κωνσταντίνου, δυσανασχετοῦντος ἐκ τῆς ἐπικρατούσης συγχύσεως καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τινὲς τῶν χριστιανῶν ἑώρταζον τὸ Πάσχα μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἢ ἐξήρτων τὸν καθορισμὸν τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα ἐξ αὐτῶν [1]. Ὁ Αὐτοκράτωρ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ἀναγγέλλων τὴν ἐν αὐτῇ ἐπελθοῦσαν συμφωνίαν περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἐξεδήλου μεγάλην χαράν, διότι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θὰ ὑπάρχῃ τι κοινὸν «μετὰ τοῦ ἐχθίστου τῶν Ἰουδαίων ὄχλου» καὶ διότι οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν «κυριοκτονίαν» δὲν θὰ καυχῶνται ὅτι μετ᾽ αὐτῶν συνεορτάζουσιν οἱ χριστιανοὶ τὸ Πάσχα, καὶ τὸ δὴ σπουδαιότερον, διότι θὰ παύσῃ ἡ κρατοῦσα σύγχυσις, καθ᾽ ἣν ἐνιαχοῦ μὲν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἑορτάζεται τὸ Πάσχα, ἀλλαχοῦ δ᾽ ἐξακολουθεῖ ἡ πρὸ αὐτοῦ νηστεία, καὶ ἐπομένως δὶς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τελεῖται τὸ Πάσχα. Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ἐκ τῶν ἐνδείξεων τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν συνάγομεν ὅτι τῷ ὄντι ὑπὸ τῆς Α´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐλήφθη ἀπόφασίς τις περὶ τοῦ Πάσχα [2]. Ἀλλὰ σχετικὸς κανὼν δὲν ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Συνόδου, τὸ δὲ λεγόμενον συνήθως ὅτι ἡ Α´ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀπεφάσισε νὰ ἑορτάζηται τὸ Πάσχα α´) πάντοτε ἐν Κυριακῇ, β´) τῇ Κυριακῇ τῇ μετὰ τὴν 14 Νισάν, τ. ἔ. τὴν πανσέληνον, γ´) μετὰ τὴν πανσέληνον τὴν μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν, καὶ ὅτι ὑπὸ τῆς Α´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀνετέθη τοῖς ἐπισκόποις Ἀλεξανδρείας ὅπως προσδιορίζοντες τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα γνωστοποιῶσιν αὐτὴν ταῖς κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις, δὲν στηρίζεται ἐπὶ ῥητῆς διατάξεως τῆς Α´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς ἐπικρατησάσης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πράξεως, κατὰ τὰς γνώμας καὶ τὰς σχετικὰς τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπολήψεις. Ὡς παρετηρήθη ἤδη ἡ συνήθεια τῶν ἐπισκόπων Ἀλεξανδρείας τοῦ ἀναγγέλλειν τὴν ἡμέραν

---

[1] *L. Duchesne,* La question de la pâque au Concile de Nicée, ἐν Revue des questions historiques, XXVIII, 1880, σ. 5-42. *Τοῦ αὐτοῦ,* Histoire ancienne de l'Eglise, t. II, Paris 1911, σ. 141. *J. Schmid,* Die Osterfestfrage auf dem ersten allgemeinen Konzil von Nicäa, Wien 1905. *E. Schwartz,* Christliche und judische Ostertafeln, Berlin 1905. *B. Bolotov,* Ἀναγνώσματα ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας (ῥωσ.). Ἐν Πετρουπόλει 1910, II, 435 ἑξ.

[2] *Εὐσεβίου,* Βίος Κωνσταντίνου, 3, 18. *Θεοδωρήτου,* Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, 1, 9. 10. *Σωκράτους,* Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, 1, 9.

τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα προῆλθεν ἐκ τῆς συνηθείας τοῦ γράφειν Πασχάλια γράμματα. Οἱ Πατέρες τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔγραψαν εἰδικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ χριστιανούς, ἐν ᾗ ἔλεγον πρὸς τοῖς ἄλλοις: «εὐαγγελιζόμεθα ὑμῖν περὶ τῆς συμφωνίας τοῦ ἁγιωτάτου Πάσχα ὅτι ὑμετέραις εὐχαῖς κατωρθώθη καὶ τοῦτο τὸ μέρος· ὥστε πάντας τοὺς ἐν τῇ ἑῴᾳ ἀδελφούς, τοὺς μετὰ τῶν Ἰουδαίων τὸ πρότερον ποιοῦντας, συμφώνως Ρωμαίοις καὶ ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς ἐξ ἀρχαίου μεθ' ἡμῶν φυλάττουσι τὸ Πάσχα ἐκ τοῦ δεῦρο ἄγειν»[1]. Ἂν ἐδίδετο ἐντολή τις τοῖς ἐπισκόποις Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τῆς Συνόδου βεβαίως θὰ ἐγίνετό τις μνεία αὐτῆς. Εἶναι δὲ προφανέστατον ὅτι ἡ διάταξις τῆς Συνόδου ἀνεφέρετο εἰς τοὺς ἐν Συρίᾳ χριστιανούς, εἰς τοὺς «πρωτοπασχίτας». Καὶ γίνεται μὲν μνεία τοιαύτης ἐντολῆς τῆς Συνόδου μετὰ μίαν καὶ ἐπέκεινα ἑκατονταετηρίδα ἐν ἐπιστολῇ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης Λέοντος α΄ (440-461), ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν μεταξὺ Ρώμης καὶ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τρεῖς περίπου αἰῶνας μετὰ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐπηκολούθησαν ζωηρόταται συζητήσεις περὶ τοῦ Πάσχα καὶ διχογνωμίαι, αἵτινες ἦτο ἀδύνατον νὰ προκύψωσιν ἂν τοιαύτη ἐντολὴ ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐδίδετο τοῖς ἐπισκόποις Ἀλεξανδρείας[2].

Ἀναμφιβόλως ἡ Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἔλαβεν ἀπόφασιν περὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδος τοῦ 341 καλεῖ ἐν γενικῇ ἐννοίᾳ «ὅρον», κελεύσασα ὅπως τηρῆται ἀπαραβάτως «ὁ ὅρος τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθείσης περὶ τῆς ἁγίας ἑορτῆς τοῦ σωτηριώδους Πάσχα», καθ' ὃν ἀπαγορεύεται τοῖς χριστιανοῖς «ἐπὶ διαστροφῇ τῶν λαῶν καὶ ταραχῇ τῶν Ἐκκλησιῶν *ἰδιάζειν καὶ μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἐπιτελεῖν τὸ Πάσχα*»[3].

---

[1] Παρὰ *Σωκράτει* καὶ *Θεοδωρήτῳ*, ἔνθ' ἀνωτέρω.

[2] Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Λέοντος πρὸς Μαρκιανὸν ἐστηρίχθη καὶ ἡ πληροφορία τοῦ ψευδῶς εἰς τὸν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας ἀποδιδομένου Prologus paschalis. Κατὰ τὴν κρατοῦσαν παρὰ τοῖς δυτικοῖς ἱστορικοῖς γνώμην, *Hefele,* Conciliengeschichte[2], I, 326 ἑξ., ὁ Ἀλεξανδρείας ἔδει ν' ἀνακοινοῖ τῷ Πάπᾳ Ρώμης πρῶτον καὶ εἶτα ὁ Ρώμης τοῖς χριστιανοῖς πᾶσι τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα! Ἄπορον ὅμως πῶς ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας τοιαύτη ἀσυμφωνία περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἐπεκράτει.

[3] ***Fr. Lauchert,*** ἔνθ' ἀνωτ. σ. 43.

Αὕτη εἶναι ἐπίσημος μαρτυρία περὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Α´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐὰν δὲ δεχθῶμεν ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρω φράσεων τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου διατυποῦται τὸ περιεχόμενον, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀποφάσεως τῆς Α´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, αὕτη ἀπηγόρευσε κυρίως τὸ «ἰδιάζειν», τὸ μὴ ἑορτάζειν τὸ Πάσχα καθ' ἣν ἡμέραν οἱ λοιποὶ χριστιανοὶ αὐτὸ τελοῦσιν, ἀλλὰ μετὰ τῶν Ἰουδαίων τελεῖν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη ἴσως προφορικῶς κατὰ συμφωνίαν τῶν παρευρεθέντων ἁγίων Πατέρων ἐν τῇ Συνόδῳ, ἄνευ συζητήσεως τῶν λεπτομερειῶν. Βάσις τῆς ἀποφάσεως ὑπῆρξε τὸ μὴ συνεορτάζειν μετὰ τῶν Ἰουδαίων τὸ Πάσχα, πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τοιαύτης συμπτώσεως ἔπρεπε νὰ καθορισθῇ ὁ ἑορτασμὸς τοῦ Πάσχα συμφώνως καὶ πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ 7ου ἀποστολικοῦ κανόνος τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον τοῦ πρώτου ἐαρινοῦ μηνός, τ. ἔ. ἐκείνου τοῦ μηνὸς οὗτινος ἡ πανσέληνος (14η ἡμέρα τῆς σελήνης) συμπίπτει μετὰ τῆς ἡμέρας τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἢ ἔρχεται μετὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ἐὰν ἡ Σύνοδος ἀπεφάνθη περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐξ ἅπαντος μετὰ τὴν πάροδον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, γνωρίζομεν δὲ μόνον ὅτι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ ἐνωρίτερον Πάσχα ἠδύνατο νὰ συμπέσῃ τῇ 15η ἡμέρᾳ τῆς σελήνης, ἐν Ρώμῃ τῇ 16η ἡμέρᾳ τῆς σελήνης τοῦ ἐαρινοῦ μηνός. Καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἡ ἐαρινὴ ἰσημερία ὡρίζετο τῇ 21 Μαρτίου, προφανῶς δὲ ἡ γνώμη αὕτη ἦτο ἡ ἐπικρατεστέρα, ἀλλ' ἐν Ρώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ ἰσημερία ἐθεωρεῖτο ἡ 22 ἢ 25 Μαρτίου ἢ ἄλλη τις τοῦ μηνὸς τούτου ἡμέρα. Ἐντεῦθεν πιθανῶς καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος τῆς συγκροτήσεως τῆς Α´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν ἑωρτάσθη ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ Πάσχα κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη πολλάκις ἐπανελήφθη. Ἐν τῇ ἐν Σαρδικῇ Συνόδῳ τοῦ 347 οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἠθέλησαν νὰ δεχθῶσι τὸν ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων καθορισθέντα πασχάλιον κύκλον, διότι κατ' αὐτοὺς τὸ Πάσχα δὲν ἠδύνατο νὰ συμπέσῃ πέραν τῆς 21 Ἀπριλίου, ἐνῷ κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρεῖς ἠδύνατο τοῦτο νὰ γίνῃ καὶ τῇ 25 Ἀπριλίου. Ἐν ἔτει 387 ἡ πανσέληνος τοῦ ἐαρινοῦ μηνὸς συνέπεσε τῇ 19 Μαρτίου, ὅθεν οἱ Ρωμαῖοι ἑώρτασαν τὸ Πάσχα τῇ ἑπομένῃ Κυριακῇ 21 Μαρτίου, ἀλλ' οἱ Ἀλεξανδρεῖς τῇ 25 Ἀπριλίου μετὰ πέντε ὅλας ἑβδομάδας. Κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ὁ ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, πρεσβύτερος ὢν τότε

Ἀντιοχείας, ἐν ταῖς κατὰ τῶν Ἰουδαίων ὁμιλίαις αὐτοῦ ἐπετίθετο δριμύτατα κατὰ τῶν μετὰ τῶν Ἰουδαίων νηστευόντων καὶ μετ᾽ αὐτῶν συνεορταζόντων «πρωτοπασχιτῶν» τῆς Συρίας[1], μεθ᾽ ὧν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ οἱ Νοβατιανοὶ τὸ Πάσχα ἑώρταζον[2].

(Ἀκολουθεῖ). *Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος.*

Ο ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟΝ

(Συνέχεια τῆς σελ. 237).

Τὴν νύκτα τῆς 2 Μαΐου ὁ Μητροπολίτης διενυκτέρευσεν εἰς τὸ Στρατηγεῖον τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀμύνης, τὴν δ᾽ ἐπιοῦσαν ἀνέβη ἔφιππος καὶ πεζῇ μετὰ τοῦ συνταγματάρχου κ. Σπυροπούλου εἰς ἓν τῶν ὑψηλοτέρων παρατηρητηρίων διὰ διώρου ἀναρριχήσεως. Ἡ ὀφιοειδὴς γραμμὴ τῶν ἐχθρικῶν χαρακωμάτων ἐφαίνετο εἰς μεγάλην ἔκτασιν, κατὰ σύμπτωσιν δὲ ἀπὸ ἑνὸς ἀπομεμακρυσμένου σημείου τὰ ἐχθρικὰ πυροβόλα ἔβαλλον ἄνευ ἀποτελέσματος κατὰ δύο συμμαχικῶν ἀεροπλάνων ἱπταμένων ἐπὶ κατοπτεύσει ἄνωθεν τῶν ἐχθρικῶν γραμμῶν, ἀπὸ τῶν ἀπέναντι δ᾽ ἀκριβῶς τοῦ παρατηρητηρίου χαρακωμάτων ἐχθρικὸν πολυβόλον ἔρριπτε δεκάδα σφαιρῶν κατὰ διαλείμματα, ἐν ᾧ ἀντιθέτως τὸ πυροβολικὸν τῆς Κρητικῆς μεραρχίας ἔβαλλεν ἀραιῶς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ τοποθεσία Ραβινέ, τὴν ὁποίαν πρὸ ἑνὸς περίπου ἔτους δι᾽ ἡρωϊκῆς ἐφόδου κατέλαβε καὶ ἐκράτησεν ὑπὸ τὰς λυσσώδεις ἀντεπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ ὁ στρατὸς τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ἐφαίνετο καθαρώτατα ἀπὸ τοῦ παρατηρητηρίου, καὶ μόνον δὲ ἡ θέα τῆς δυσκολίας τοῦ ἐδάφους ἤγειρε τὸν θαυμασμὸν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀνδρείαν. Ἡ ἑλληνικὴ γραμμὴ δεσπόζει ἐξ ὁλοκλήρου τῆς πόλεως Γευγελῆς, κατεχομένης ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, παρὰ τὰς ἐκεῖθεν ὅμως προκλήσεις του τὰ ἑλληνικὰ πυροβόλα βλέπουν τὴν πόλιν μετὰ σεβασμοῦ, οὐδεμίαν ποτὲ ρίψαντα κατ᾽ αὐτῆς βολήν.

Τὸ μεγαλεῖον τῆς πέριξ φύσεως εἶναι δυσπερίγραπτον. Βουνὰ ὑπερήψηλα μὲ δάση παρθένα, ὑπηρετικὰ τοῦ πολέμου, μὲ πηγὰς ὑδάτων διαυγεῖς, μὲ ποικίλα πτηνά, ἐξοικειωμένα πλέον μὲ τοὺς κρότους τῶν πυροβόλων καὶ τῶν τηλεβόλων. Λόφων ἐκτάσεις ἀπέραντοι ὅλαι σχεδὸν καταπράσιναι, ποῦ καί που μόνον ὑπὸ καλλιεργησίμων γαιῶν διακοπτόμεναι, τινὰς τῶν ὁποίων οἱ Γάλλοι ἰδίᾳ στρατιῶται ἔχουσι μὲ ἐπιστήμην καὶ χάριν πολλὴν καλλιεργημένας. Καὶ βλέπει τις ἐκεῖ φυτείας πατατῶν καὶ φασολίων καὶ ἄλλων ὀσπρίων. Τὰ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἰδίᾳ κηπάρια εἶναι θαῦμα καλαισθησίας καὶ φιλοπονίας. Οἱ Ἕλληνες στρατιῶται δὲν διδάσκονται ἐν τῷ μετώπῳ παρὰ τῶν Γάλλων συναδέλ-

---

[1] ***Migne,*** Πατρολογία 48, 814 ἑξ.

[2] *Σωκράτους,* Ἐκκλησ. Ἱστορία 5. 21. 7, 12. *Σωζομένου,* Ἐκκλ. Ἱστορ. 7, 18.

φων των μόνον τὴν πολεμικὴν τέχνην· διδάσκονται καὶ τὴν κηπουρικὴν καὶ τὴν γεωπονικὴν καθόλου.

Ὁ Μητροπολίτης καὶ ὁ κ. Σπυρόπουλος ἐπέστρεψαν τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ Στρατηγεῖον, εὗρον δὲ τοὺς περὶ τὸ Στρατηγεῖον κατεσκηνωμένους στρατιώτας συνηθροισμένους εἰς προσευχὴν καὶ θρησκευτικὴν ὁμιλίαν γινομένην πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ πρωτοσυγκέλλου τοῦ Μητροπολίτου Παντ. Φαυστίνη.

Μετὰ τὸ πλούσιον γεῦμα, τὸ ὁποῖον ὁ Ἀντιστράτηγος κ. Ζυμβρακάκης παρέθηκεν εἰς τὸν Μητροπολίτην καὶ τὴν συνοδείαν ὁ Σεβασμιώτατος ἐν συνοδείᾳ τοῦ Στρατηγοῦ ἐπεσκέφθη τὰ ἀρτοποιεῖα καὶ τὰς ἀποθήκας τῶν τροφίμων. Ἀφθονία τῶν πάντων εἶναι ἡ δεσπόζουσα ἐντύπωσις, ἡ δὲ τάξις καὶ καθαριότης θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ὑπόδειγμα ἀκόμη καὶ διὰ τὰς πόλεις.

Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ τὰ κινητὰ νοσοκομεῖα τῆς κ. Ἀργυροπούλου καὶ τοῦ κ. Ζαχαράκη. Τάξις, καθαριότης, τελειότης. Δὲν λείπουν οὐδὲ οἱ ὀγκώδεις ἀπολυμαντικοὶ κλίβανοι. Ἐν τούτοις εἰς τὰ ὑπερτριακοσίων κλινῶν χωρητικότητος δύο ταῦτα νοσοκομεῖα ὑπάρχουσι πέντε καὶ μόνοι νοσηλευόμενοι, εἷς κρυολογημένος καὶ τέσσαρες τραυματίαι, ἐξ ὧν ὁ εἷς Γάλλος καὶ τρεῖς Ἕλληνες. Ὁ εἷς ἐκ τῶν Ἑλλήνων τραυματιῶν λοχίας μὲ τραῦμα διαμπερὲς τοῦ στήθους εἶναι ἐκ Διαρβεκίρης τῆς Μεσοποταμίας. Ὁ Μητροπολίτης ἐκπλήττεται διὰ τὴν περὶ τῆς καταγωγῆς του πληροφορίαν, διότι διατρίψας πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ἐγνώριζεν ὅτι ἐν Διαρβεκίρῃ δὲν ὑπάρχουν ἑλληνόφωνοι. Ὁ τραυματίας ὅμως ἐξηγεῖ ὅτι ἡ μητρικὴ γλῶσσα εἶναι τουρκική, ὅτι πρὸ δεκαετίας εἶχε μεταβῇ εἰς Κ/πολιν, ὅπου ἔμαθε τὰ ἑλληνικά, καὶ ὅτι κατετάχθη εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν ἐθελοντικῶς. Τὸ τραῦμα του χωρεῖ πρὸς ἴασιν, ἀνυπομονεῖ δὲ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πολεμικὴν δρᾶσιν.

Πρὸς ἑσπέραν ὁ Μητροπολίτης συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀντιστρατήγου κ. Ζυμβρακάκη ἐπεσκέφθη τὴν ἕδραν τῆς Κρητικῆς Μεραρχίας, ὅπου ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ὁ ὑποστράτηγος Μέραρχος κ. Σπηλιάδης μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του καὶ πολλῶν ἀξιωματικῶν τῆς Μεραρχίας. Ὁ Μητροπολίτης ὡμίλησε πρὸς τὸν παρατεταγμένον στρατόν. Ὑπέμνησε τὴν μακρὰν ἱστορίαν τῶν κρητικῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων, ἐξῆρε τὸν σύνδεσμον αὐτῶν πρὸς τὸ ἰδανικὸν τῆς πανελληνίου ἑνώσεως διὰ νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ Κρήτη δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ λήξαντας τοὺς περὶ ἐλευθερίας ἀοιδίμους ἀγῶνάς της, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει καὶ ἐλάχιστον τμῆμα ἑλληνικῆς γῆς ὑπὸ ζυγὸν δουλείας. Ὡς Κρὴς αἰσθάνεται ἰδιαιτέραν ὑπερηφάνειαν διὰ τὴν ἣν οἱ Κρῆτες ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν διετράνωσαν ἀνωτέραν περὶ πατρίδος μεγάλης ἀντίληψιν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐθνικὴν κρίσιν καὶ διὰ τὴν ἐθελοθυσίαν μεθ' ἧς ἐξυπηρέτησαν καὶ ἐξυπηρετοῦσι τὴν πανελλήνιον ἰδέαν, ηὐχήθη δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ εἰσέλθουν πρῶτοι εἰς τὴν πόλιν τῶν ὀνείρων μας, τὴν ὁποίαν τελευταῖοι οἱ πρόγονοι αὐτῶν ὑπερήσπισαν. Στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ἐξερράγησαν εἰς ζητωκραυγὰς οὐρανομήκεις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀρχηγοῦ αὐτῆς.

Ἀκολούθως παρετέθη τέϊον εἰς τὸν μικρὸν ἀλλὰ κομψῶς εὐτρεπισμένον οἰκίσκον τοῦ Μεράρχου κ. Σπηλιάδου, ὅστις εἶπεν εἰς τὸν Μητροπολίτην ἐπὶ λέξει: «Εἶμαι ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τοὺς Κρῆτας ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας. Εἶναι ὄχι μόνον ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ καὶ πειθαρχικοὶ καὶ εἰλικρινεῖς καὶ καλοκάγαθοι. Εἶμαι εὐτυχὴς διότι μοὶ ἔλαχεν ἡ διοίκησις τῆς Κρητικῆς Μεραρχίας». Καὶ περι-

έγραφεν ὁ Στρατηγὸς Σπηλιάδης διὰ λεπτομερειῶν τὴν προθυμίαν, τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν πειθαρχικότητα μεθ' ὧν οἱ ὑπ' αὐτὸν ἄνδρες ἐκτελοῦσι τὸ καθῆκον αὐτῶν.

Ἐπέκειτο ἡ στιγμὴ τῆς ἐκκινήσεως πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ὁ Μητροπολίτης ἐρωτᾷ ἂν οἱ Βούλγαροι ἔρριψάν ποτε βόμβας ἀσφυξιογόνων καθ' ἡμῶν. Ἔλαβε δὲ τὴν ἀπάντησιν ὅτι δὲν τολμοῦν νὰ κάμουν χρῆσιν τοῦ ὅπλου τούτου, διότι γνωρίζουν ὅτι εἴμεθα δι' ὁμοίου καὶ τελειοτέρου ὅπλου ἐφωδιασμένοι καὶ φοβοῦνται τὰ ἀντίποινα.

Τὴν ἑσπέραν περὶ ὥραν 9ην ὁ Μητροπολίτης καὶ ἡ συνοδεία του ἐπέστρεψαν εἰς Θεσσαλονίκην. ('Ακολουθεῖ).

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησιαστικά.

Ἱ. Σύνοδος. Συνεδρία τῆς 9 Μαΐου.— Ἠθῳώθησαν ὁ ἱερεὺς Ἰω. Τόλιας ἐκ Βέρρας τῆς ἐπισκοπῆς Χαλκίδος, καὶ ὁ ἱερομόναχος τῆς μονῆς Φανερωμένης Κορινθίας Ἰωακεὶμ Γκούμας, κατεδικάσθησαν δὲ ὁ ἱερομόναχος τῆς μονῆς Μακρυμάλλης Εὐβοίας Διονύσιος Μπαλάκας εἰς πενταετῆ περιορισμὸν ἐν μονῇ καὶ ἰσόχρονον στέρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, ὁ ἐφημέριος Καμπιῶν τῆς ἐπισκοπῆς Χαλκίδος Ἀθανάσιος Παλαιολόγος εἰς ἰσόβιον ἀργίαν καὶ ἰσόχρονον στέρησιν τῶν ἐφημεριακῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ὅπως παράσχῃ ἐν πνεύματι δικαιοσύνης εἰς τοὺς κατηγορουμένους πάντα τὰ μέσα τῆς ἀμύνης, διευκολύνῃ δὲ καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων ἀπεφάσισε α) ὅπως δύνανται τοῦ λοιποῦ οἱ κατηγορούμενοι πρὸ τῆς δίκης νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν τῶν δικογραφιῶν ἵνα δύνανται νὰ καταρτίζωσι τὰς ἀπολογίας αὐτῶν πληρεστέρας· β') ὅπως ἡ Ἱ. Σ. δύναται διὰ προβουλεύματος, ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελε πεισθῇ ἐκ τοῦ φακέλλου τῆς ὑποθέσεως ὅτι δὲν προκύπτουσι στοιχεῖα ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, νὰ κηρύσσῃ αὐτὸν ἀθῷον καὶ νὰ ἀποφαίνηται ὅτι δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ κατ' αὐτοῦ κατηγορία· γ') νὰ ἐκδοθῇ ἐγκύκλιος, δι' ἧς νὰ ἀναγγέλλῃται ὅτι θὰ ἐφαρμόζωνται τοῦ λοιποῦ αἱ ποιναὶ αἱ ὁριζόμεναι ὑπὸ τοῦ ς' κανόνος τῆς Β' οἰκουμ. Συνόδου κατὰ τῶν ἀποδεικνυμένων συκοφαντῶν τῶν κληρικῶν, καὶ δ) ὅτι δὲν θὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει μήνυσις, ἐν ᾗ ὁ μηνυτὴς δὲν ἤθελε δηλοῖ ὅτι ἀναλαμβάνει ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἰρημένου κανόνος τὴν εὐθύνην τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταγγελλομένων.

Συνεδρία τῆς 11 Μαΐου.— Διετάχθη ὁ ἱερεὺς Πανταζάτος, ὅστις ἐχειροτονήθη ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διάκονος καὶ ἱερεύς, προήχθη δ' εἶτα ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Σισανίου εἰς ἀρχιμανδρίτην, καὶ ὡς ἐδήλωσε, διὰ λόγους ὑγιείας κατῆλθεν ἵνα διαμείνῃ εἰς τὴν πατρίδα του Κεφαλληνίαν νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς 15 ἡμερῶν εἰς τὴν Μητρόπολιν Σισανίου εἰς ἣν ἀνήκει.

— Διετάχθη ὁ ἱεροκήρυξ Κορινθίας Ἰωακεὶμ Σπετσιέρης, εὑρισκόμενος ἐν Ἀθήναις ἄνευ ἀδείας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἕδραν αὐτοῦ.

— Κατεδικάσθησαν 1) ἐρήμην εἰς καθαίρεσιν ὁ ἱερομόναχος τῆς μονῆς Χρυσοποδαριτίσσης Πατρῶν Ἱερεμίας Κοντίνης, 2) εἰς 3ετῆ ἀργίαν καὶ ἰσόχρονον

περιορισμὸν ὁ ἱερομόναχος τῆς ἱερᾶς μονῆς Βαθείας Χαλκίδος Καλλίνικος Μανῆς· 3) ἠθῳώθη, μετετέθη δ' εἰς ἄλλην ἐφημερίαν ὁ ἱερεὺς Ἀμελάντων Χαλκίδος Κωνσταντῖνος Μαλαντάρας· 4) ὁ ἐφημέριος Σπετσῶν Βασίλειος Ἐλευθερίου εἰς τριετῆ ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἰσόχρονον στέρησιν τῶν ἐφημεριακῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, συγχρόνως δ' ἐπειδὴ ὁ καταγγείλας τὸν ἱερέα τοῦτον Ἐλισσαῖος Μπαϊρακτάρης δὲν ἔχει τὸ ὑπὸ τῶν κανόνων προβλεπόμενον ἀδιάβλητον ὡς συζῶν παρανόμως μετὰ γυναικός, ἀπεφασίσθη νὰ μηνυθῇ οὗτος εἰς τὸν Εἰσαγγελέα ἐπὶ παρανόμῳ συμβιώσει διὰ τὰ περαιτέρω· 5) ἀπηλλάγη διὰ βουλεύματος ὁ ἱερεὺς Κωνσταντῖνος Ροκᾶς τοῦ χ. Στριγγλεΐκων Πατρῶν, οὐδενὸς στοιχείου ἐνοχῆς αὐτοῦ προκύψαντος ἐκ τῆς μελέτης τοῦ σχετικοῦ φακέλλου.

Συνεδρία τῆς 13 Μαΐου.— Ἐνεκρίθη ἡ εἰς πνευματικὸν προαγωγὴ τοῦ ἐφημερίου τοῦ χωρίου Πηγαδακίων τῆς ἐπισκοπῆς Μαντινείας.

—Κατὰ τοῦ ἱερέως Μουσουνίτσης τῆς ἐπισκοπῆς Φθιώτιδος καταγγελθέντος ἐπὶ ἀναχωρήσει ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ διετάχθη ἐνέργεια ἀνακρίσεων ἐπὶ ἐγκαταλείψει θέσεως ἄνευ ἀδείας.

—Ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ ἐφημερίου Ζαπαντίου Ἀκαρνανίας Εὐσταθίου Αὐγέρη, καὶ ἀπεφασίσθη ἵνα ληφθῇ μέριμνα ὅπως ἐξηκονομηθῶσιν αἱ ἀνάγκαι τοῦ μὴ ἔχοντος ἕτερον ἱερέα χωρίου τούτου διὰ τῶν ἱερέων τῶν γειτονικῶν χωρίων.

—Ἐνεκρίθη πρότασις τῆς ἐπισκ. Ἐπιτροπ. Μεσσηνίας ἵνα εἰς τὴν θέσιν τοῦ λαβόντος ἄδειαν πρὸς ἐθνικοθρησκευτικὰ κηρύγματα ἡγουμένου τῆς μονῆς Βελανιδιᾶς Ἀρχιμ. κ. Ἰεζεκιὴλ διορισθῇ προσωρινῶς ὁ ἱερομόναχος κ. Νεῖλος Γιαννοῦκος, ἀναγγελθείσης δὲ τῆς παραιτήσεως τῶν συμβούλων τῆς μονῆς ταύτης παρηγγέλθη ἡ αὐτὴ ἐπισκοπ. Ἐπιτροπεία ὅπως διατάξῃ αὐτοὺς νὰ παραμείνωσιν εἰς τὰς θέσεις των, ἐπὶ ποινῇ ἀπειθείας.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀθηνῶν.— Ἐντολῇ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ὡρίσθη ἵνα κηρύττωσι τακτικῶς ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐν τῷ νοσοκομείῳ Συγγροῦ ὁ ἀρχιμανδρ. Ἀνδρ. Τριανταφύλλου, ἐν ταῖς φυλακαῖς Συγγροῦ ὁ ἀρχιμ. Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου, ἐν ταῖς φυλακαῖς Παλ. Στρατῶνος ὁ ἀρχιμ. Γερμανὸς Βαρικόπουλος, ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Σωτηρίας ὁ ἀρχιμ. Προκόπ. Τζαβάρας, ἐν τοῖς ἐργατικοῖς Κέντροις ὁ οἰκονόμος Κωνστ. Ρώμανός, ἐν τῷ ἀσύλῳ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης ὁ διάκονος Προκόπιος Καλλιοντζῆς.

— Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἐπεσκέψατο προχθὲς τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον γενόμενος μετ' ἐγκαρδιότητος δεκτὸς καὶ εὐλογήσας τὸ φιλάνθρωπον αὐτοῦ ἔργον.

Πνευματικὸν δικαστήριον.— Ἠθῳώθησαν 1) ὁ ἐφημέριος προφήτου Δανιὴλ Γεράσ. Ποταμιᾶνος, 2) ὁ ἐφημέρ. προφ. Ἠλιοὺ Πειραιῶς Ἀθαν. Σιάγκρης, 3) ὁ ἐφημέριος ἁγίου Ἐλευθερίου Πειραιῶς Γεώργ. Παπαγεωργιάδης καὶ 4) ὁ προηγούμενος τῆς μον. Πετράκη Θ. Παπακωνσταντίνου· κατεδικάσθησαν δὲ οἱ ἱερεῖς ἁγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν Χαρ. Γιαβῆς εἰς δίμηνον ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας καὶ στέρησιν τῶν ἐνορ. δικαιωμάτων καὶ Ἄγγ. Χρυσικὸς εἰς 3μηνον ἀργίαν καὶ στέρησιν ἐνορ. δικαιωμάτων.

—***Ριζάρειος Σχολή***.— Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ, 16 Μαΐου, διεξήχθη ἐν τῇ Ριζαρείῳ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ ἡ ἐπίσημος τελετὴ τῆς λέξεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος τοῦτο 1917-1918. Περὶ ὥραν 11ην ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ παρ' αὐτῇ Β. Ἐπιτρόπου καὶ τοῦ Α' Τμηματάρχου τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαι-

δεύσεως Ὑπουργείου, μεταβὰς εἰς τὴν Σχολὴν ἐγένετο ἐπισήμως δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ, τοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, παρατεταγμένων τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν εἴσοδον. Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἐξετάσεων, ἀφοῦ οἱ μαθηταὶ ἔψαλλον κατάλληλα τῇ περιστάσει ἱερὰ τροπάρια, ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἀπήγγειλε τὴν λογοδοσίαν αὐτοῦ. Ἀνέφερεν ὅτι συνεπληρώθησαν 75 ἔτη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Σχολῆς (25 Ἰανουαρίου 1843) καὶ ἐξῆρε διὰ μακρῶν τὸν προσφάτως ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθέντα εἰδικὸν περὶ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς νόμον, περὶ οὗ ὁ προσήκων γενήσεται λόγος ἐν τῷ «Ἐκκλησιαστικῷ Κήρυκι». Ἐχαρακτήρισε δὲ τὸν νόμον τοῦτον, πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ὁποίου ὡς γνωστὸν ἑπταετεῖς κατέβαλεν ἐπιμόνους ἀγῶνας ὁ Διευθυντής, ὡς σημειοῦντα τὴν ἀφετηρίαν νέας σταδιοδρομίας τῆς Σχολῆς καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν ἐξασφαλίζοντα τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς μεγάλης ἀποστολῆς τῆς Σχολῆς. Περιέγραψεν εἶτα τὸν ἐσωτερικὸν βίον καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς καὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι κατὰ λῆξαν Σχολ. ἔτος ἐνεγράφησαν 72 μαθηταί, 58 ἐσωτερικοί, ὑπότροφοι τῆς Ριζαρείου περιουσίας καὶ διαφόρων κληροδοτημάτων, καὶ 14 ἐξωτερικοί. Ἀπελύθησαν δέ, περατώσαντες τὰς σπουδάς τών, 11 μαθηταί, 1 ἐκ Κύπρου, 1 ἐκ Κπόλεως, 1 ἐκ Λαρίσσης, 1 ἐξ Ἠλείας, 1 ἐκ Ἄρτης, 1 ἐκ Σπετσῶν καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ Ζαγορίου, ὧν ἐπρώτευσεν ὁ Ἀγησίλαος Παρτσάλης, λαβὼν καὶ τὸ Πρασακάκειον βραβεῖον. Πρὸς τοὺς ἀποφοίτους τούτους, ὧν πέντε ἐκλήθησαν ὑπὸ τὰ ὅπλα, ὁ Διευθυντὴς ἀπηύθυνε πατρικὰς ὑποθήκας συστήσας μὲν αὐτοῖς τὰ δέοντα, ἐν σχέσει καὶ πρὸς τὰ σύγχρονα μεγάλα γεγονότα, ὧν συμμετέχει καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, παραστήσας δὲ τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἧς δὲν δύναται κἂν νὰ ἐννοηθῇ ἡ ἀνόρθωσις ἄνευ μεμορφωμένου Κλήρου, καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ καθόλου. Ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν ἀπήντησεν ὁ Ἀγησίλαος Παρτσάλης, ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὴν Σχολήν. Μεθ' ὃ λαβὼν τὸν λόγον ἡ Α. Σεβ. ὁ Μητροπολίτης, παρέστησε τὸ πρὸς τὴν Ριζάρειον Σχολὴν γενόμενον ἀδίκημα ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, μὴ ληφθείσης νομοθετικῆς προνοίας περὶ αὐτῆς ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, καὶ ὑπέδειξεν ὅτι βεβαίως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ ὁ εἰδικὸς σκοπὸς τῆς Σχολῆς, οὔτε πταίει ἡ Σχολή, ἐφ' ὅσον αὕτη παρασκευάζει μὲν ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ παραδίδῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνίαν ἑτοίμους, κεχειροτονημένους Ἱερεῖς. Διότι εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς δὲν ἀνεγνωρίζοντο μέχρι τοῦδε προσόντα. Ὁ νέος νόμος μετὰ πάροδον τοσούτων ἐτῶν μεριμνᾷ νῦν περὶ τοιούτων προσόντων τῶν μαθητῶν καὶ ἐπικρατεῖ τέλος καὶ ἐν Ἑλλάδι ὁ συνδυασμὸς τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διδασκάλου, ὃν ἐφήρμοσεν ἤδη ἡ Α. Σ. ἱδρύσασα τὸ ἐν Κύπρῳ Ἱεροδιδασκαλεῖον. Διὰ τοιούτου συνδυασμοῦ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διδασκάλου ἐσώθη τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὑπὸ τὴν στυγερὰν τουρκικὴν δουλείαν, ἀλλά, δυστυχῶς, μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐλησμονήθησαν αἱ τοῦ Ἔθνους ἀνεκτίμητοι ὠφέλειαι ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ἐκείνου, ἐλήφθη μὲν πρόνοια περὶ τοῦ διδασκάλου οὐχὶ ὅμως καὶ περὶ τοῦ ἱερέως. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρόνοια αὕτη ὑπῆρξεν ἀτυχής, διότι ἐζητήθη ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν βάσεων τῆς θρησκείας ἡ ἐκπαίδευσις, ἐνῷ καὶ ἡ διδασκαλικὴ μόρφωσις διὰ τὸν ἱερέα καὶ ἡ ἱερατικὴ διὰ τὸν διδάσκαλον εἶναι οὐχὶ ἁπλῶς χρήσιμοι ἀλλ' ἀπαραίτητοι·

Ἡ Α. Σ. μετὰ πολλῆς τῆς ζωηρότητος ἐξεικόνισε τὸ προξενηθὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν Ἑλλάδι μέγα κακὸν διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ Κλήρου καὶ ἔφερεν ὡς παράδειγμα τὴν Σερβίαν, ἐν ᾗ πρὸ τοῦ πολέμου συνετηρεῖτο Σχολὴ ἔχουσα 900 ἱεροσπουδαστὰς καὶ ἐν ᾗ δὲν ὑπῆρχεν ἀγράμματος ἱερεύς. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραμελήσεως τοῦ Κλήρου καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρόκεινται οἰκτρὰ καὶ ἀξιοθρήνητα. Οὐδόλως δὲ παράδοξον ὅτι ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου κατὰ μέγα μέρος πρόκειται νὰ κριθῇ ἡ τύχη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ Ἑλλὰς χαρακτηρίζεται ὡς χώρα ἄνευ Εὐαγγελίου, οἱ δὲ παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις ξένοι εὑρίσκουσι τοὺς Ἕλληνας ἄνευ Χριστοῦ! Ἀλλ' ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ἡ Α. Σ. ὅτι θὰ ἐπέλθῃ διόρθωσις τοῦ κακοῦ, ὅτι θ' ἀνορθωθῇ ἡ Ἐκκλησία ἐν Ἑλλάδι καὶ ὅτι ἡ Ριζάρειος Σχολὴ θ' ἀνοίξῃ εὐρέως τὰς πύλας της πρὸς ὑποδοχὴν μεγάλου ἀριθμοῦ μαθητῶν. Τέλος εὐχηθεὶς τοῖς ἀποφοιτῶσι νὰ εὐδοκιμήσωσιν ἐν τῷ ἐκτὸς τῆς Σχολῆς σταδίῳ των καὶ μετὰ συγκινήσεως τονίσας τὸ γεγονὸς ὅτι τινὲς αὐτῶν ματαβαίνουσιν εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ὑψίστου καθήκοντος, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Θεὸν εὐχὴν ὑπὲρ τῆς εὐδοκιμήσεως καὶ τῆς προόδου τῆς Σχολῆς. Ἔληξε δὲ ἡ ὡραία καὶ συγκινητικὴ τελετὴ διὰ τοῦ Ἐθνικοῦ ὕμνου ὃν ἔψαλον οἱ μαθηταί.

Διάφορα.

Ὁ Πρωθυπουργὸς εἰς τὸ μέτωπον. — Ὁ Πρωθυπουργὸς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Θεσσαλονίκην ἐπεσκέφθη κατὰ τὴν λήγουσαν ἑβδομάδα τὸν στρατὸν τοῦ μετώπου, ἐνθουσιωδέστατα γενόμενος πανταχοῦ δεκτός, καὶ ἀποκομίσας τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἐξωτερικεύων εἶπε μετὰ ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων τοῦ μετώπου τοῦ Ἀξιοῦ: «Εἶμαι πλήρως πεπεισμένος ὅτι ὁ ἐθνικὸς στρατὸς θὰ τρέψῃ εἰς αἰσχρὰν φυγὴν τὸν προαιώνιον ἐχθρόν, ὅταν ἐπιστῇ ἡ κατάλληλος στιγμή».

Ἡ πεποίθησις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ταχέως ἀπεδείχθη, εὐκαιρίας δοθείσης, ἀκριβής. Διότι τὴν 17 Μαΐου μ. μ. ἐπίθεσις αὐτῶν τούτων τῶν ἐπιθεωρηθέντων στρατευμάτων νοτίως τοῦ χωρίου Χρύμας ἔσχεν ἀποτέλεσμα τὴν τροπὴν τῶν ἐχθρῶν καὶ τὴν κατάληψιν τῆς πρώτης αὐτῶν γραμμῆς.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς νίκης ἡ Α. Παν. ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ νικηφόρου στρατοῦ τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα:

*Ἀντιστράτηγον **Ε. Ζυμβρακάκην**, Ἀρχηγὸν Στρατοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης*

Μέτωπον.

Ἡ λαμπρὰ νίκη τοῦ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ὑμῶν Σώματος τῆς Ἐθν. Ἀμύνης κινεῖ καὶ καρδίαν καὶ γλῶσσαν εἰς δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου. Εὖγε εἰς τοὺς ἥρωας, οἵτινες μετὰ πίστεως ἐπὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ὁρμήσαντες κατὰ τοῦ ἐχθροῦ κατετρόπωσαν αὐτόν. Εἶμαι ἰδιαιτέρως εὐτυχής, διότι ἔζησα μετὰ τοῦ νικηφόρου στρατοῦ εἰς τὰς παραμονὰς τῆς νίκης του καὶ ἀντελήφθην ἐξ αὐτοψίας τὴν σπουδαιότητα τῆς καταληφθείσης ἐχθρικῆς θέσεως. Ὁ Θεὸς ἂς ὁδηγήσῃ τὸν στρατόν μας ἀπὸ νίκης εἰς νίκην μέχρι τελείας ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων ἀδελφῶν μας.

† *Ὁ Ἀθηνῶν **Μελέτιος**.*

Ὑπὲρ τῶν ἀστέγων παίδων. — Ἐν συνεννοήσει τοῦ κ. Ἠλία Μελισσουργοῦ, διευθυντοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς περιθάλψεως καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἐτέθησαν αἱ βάσεις ἱδρύσεως ἀσύλου πρὸς περισυλλογὴν τῶν ἀστέγων καὶ ἀπροστατεύτων παίδων.

— Διὰ Β. Δ. κατηρτίσθη ἡ ἐπιτροπεία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 100/ρίδος τῆς ἐθν. Παλιγγενεσίας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς κ. Θεμ. Σοφούλη καὶ τὴν ἀντιπροεδρίαν τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ ναυάρχου κ. Κουντουριώτου καὶ τοῦ στρατηγοῦ κ. Δαγκλῆ ἐκ 17 μελῶν. Γενικὸς γραμματεὺς διωρίσθη ὁ κ. Ἰ. Δαμβέργης.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις . . . . δρχ. 10
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις . . . . . » 12
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ . . . . . » 15
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0,35.

ΓΡΑΦΕΙΑ
ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Ἀθηνῶν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΧΑΡΙΛΑΟΣ Ι. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ δ. θ.